

Könyvespolc

Pongrácz Tiborné, S. Molnár Edit: Kisgyermekes apák és anyák attitűdjei négy európai országban

A szerzők a Deutsches Jugendinstitut 1990-91-es nemzetközi összehasonlító vizsgálatát ismertetik. A KSH Népeségtudományi Kutató Intézete 1991-ben kapcsolódott ahhoz az összehasonlító vizsgálatához, melyet négy országra (Magyarország, Oroszország, Lengyelország, Németország) felmérésére alapoztak.

A mintába az egyes országokból 800 házasságban élő anya és 400, ugyancsak házasságban élő apa került, akiknek legkisebb gyermeke 6 évesnél fiatalabb.

Az eredményekből a szerzők álláspontja a szerint az alábbiak összegezhethők. (Nem kérdéses, hogy más következtetések is levonhatók az adatokból, különösen a magyar valóság ismeretében):

A változások évében 1990-91-ben valamennyi országra jellemző volt, hogy a kisgyermekes szülők jóval kedvezőbben látták saját helyzetüket, mint országuk általános állapotát. A közvélemény-kutatásokkal ellentétben, melyek Magyarországot a térség legpeszsimistább országának mutatták be, az eredmények azt bizonyították, hogy hazánkban a kifejezetten pesszimista várakozások aránya relatíve alacsony. Leginkább a nyugatnémet területen élő férfiak és nők elégedettek életükkel, legkevésbé az oroszországiak. Az oroszországiak nagymértékű frusztrációról árulkodnak, igen magas a lakáshelyzet, az egészség, a gyermeknevelés, a férj alkoholizmusa miatt aggodalmaskodók aránya.

A gyermekgondozással kapcsolatban a vélemények és igények is megoszlanak. Hazánkban a gyermekesek 90%-a vallja, hogy a gyermekeseknek jobb az élete, mint akiknek nincs gyermekük. Nálunk az emberek elsősorban nem az anyagi, fizikai terheket, hanem a gyermek nyújtotta érzelmi többletet, a gyermek létével összefüggő harmóniát, boldogságot társítják. Egyetértés van valamennyi vizsgált országban abban, hogy a gyermek első három évében a legkedvezőbb, ha az édesanyja felügyelete alatt, otthon nevelkedik.

1991-ben a magyar anyák voltak a legkedvezőbb helyzetben, mivel nálunk (volt) a leghosszabb a gyermekgondozási szabadság és a GYED ideje alatt relatíve a legmagasabb a támogatás összege. A gyermekes családok közérzetét döntően befolyásolja a társadalom, a környezet „gyermekbarát” vagy „gyermekellenes” volta. Az anyák véleménye meglehetősen egységes, míg a közvetlenül gyermekekkel foglalkozó intézményeket, személyeket (tanárok, orvosok) többségében gyermekbarátnak tartják, addig a gyermekvilág egyéb szegmenseit (éttermek, közlekedés stb.) erősen gyermekellenesnek minősítik.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a nők mára már döntöttek. Számukra összeegyeztethető az anyaság és a munka. A teljes munkaidő helyett azonban a részmunkaidős foglalkoztatást részesítenék előnyben, ha úgy érzik, nem kellene önkizsákmányolással eleget tenni a családi és munkahelyi elvárásoknak, ha a-férjek nem a jelenlegi szerény mértékben kapcsolódnának be az otthoni munkába (30-40%).

A gyermekes szülők életében a család mellett a munka, a hivatás is fontos szerepet játszik. A karrierorientáltság „karriervágy” a magyar lakosság körében a legalacsonyabb. Tehát jelenlegi helyzetükkel a magyar apák és anyák a legelégedettebbek. A privát szférával

összefüggő motívumok (család, feleség, harmónia) sehol sem játszanak olyan fontos szerepet, mint a magyar apák döntéseiben, értékrendjében.

Valamennyi országban kívánatosnak tartanak, hogy a nők súlya a közéletben növekedjen, s ezt a véleményt a nők erőteljesebben képviselik, mint a férfiak.

Általában csak kivételes helyzetben, vagy nagyon erősen hivatás-orientált embereknél kerül szembe a foglalkozás a magánélettel. Valamennyi vizsgált országban a munka, a foglalkozás elé helyezték a családot. A család, a gyermek preferenciája egyértelmű, a családcentrikusság mellett a házasságcentrikusság is erőteljesnek bizonyult.

Összegezve megállapítható, hogy az egyes országok közötti eltérések nem az objektív körülményekben, hanem azok szubjektív értékelésében mutatkoznak. A nagy véleménykülönbségek elsősorban az országok között és kevésbé a nemek között jelentkeznek. Mindez arra utal, hogy a szülői magatartást inkább egy ország szocio-kulturális jellemzői, semmint a gyermekes státus sajátosságai homogenizálják.

(G.K.)